

تحلیل محتوای کتب درسی بارویکرد تربیت شهروندی و ملی (بررسی کتاب علوم اجتماعی)

نویسنده

حسین خلایمی

انستیتوت آریا دانش

بها. ۳۹۷

سرشناسه	غلامی، حسین، ۱۳۴۷ شهرپور -
عنوان و نام پدیدآور	تحلیل محتوای کتب درسی با رویکرد تربیت شهروندی و ملی (بررسی کتاب علوم اجتماعی)/ نویسنده حسین غلامی.
مشخصات نشر	تهران: آریا دانش، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۳۷ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۹۰۹۰-۹-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
موضوع	آموزش ابتدایی -- ایران -- کتاب‌های درسی -- ارزشیابی
موضوع	Education, Elementary-- Textbooks-- Evaluation-- Iran
موضوع	علوم اجتماعی -- ایران -- کتاب‌های درسی -- ارزشیابی
موضوع	Social sciences -- Iran -- Textbooks -- Evaluation
رده بندی کنگره	LB۱۵۵۶/۷/الف۹۸۱۱
رده بندی دیویی	۳۷۲.۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۵۱۹۷۵

انتشارات آریا دانش
 تحلیل محتوای کتب درسی با رویکرد تربیت شهروندی و ملی (بررسی کتاب علوم اجتماعی)
 نویسنده: حسین غلامی
 صفحه آرا: اکرم ملک نژاد
 چاپ اول: بهار ۱۳۹۷
 شمارگان: ۵۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۰۹۰-۹-۶

مرکز پخش: تهران خیابان ولیعصر تقاطع طالقانی مجتمع نور طبقه ۴ شماره تماس: ۸۸۵۶۲۲۷۳

حق چاپ جهت ناشر محفوظ است.

www.ariyadanesh.ir

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار.....
۹	فصل اول: تحلیل محتوا
۹	تحلیل محتوا.....
۹	تعریف تحلیل محتوا.....
۱۲	ویژگیها و شروط تحلیل محتوا.....
۱۴	انواع تحلیل محتوا.....
۱۴	محتوای آشکار و محتوای پنهان.....
۱۵	طرح‌های تحلیل محتوا.....
۲۲	قانون تحلیل محتوا.....
۲۲	موارد کاربرد تحلیل محتوا.....
۲۶	فرآیند تحلیل محتوا.....
۳۷	فصل دوم: تحلیل محتوای آموزش ارزش‌های اخلاقی
۳۷	اصول محتواهای آموزش ارزش‌ها.....
۴۲	ارزش اخلاق جهانی کودکان.....
۴۳	ابعاد ارزش اخلاقی.....
۴۴	عناصر ارزش اخلاقی جهانی در کودکان و نوجوانان.....
۴۶	لزوم توجه به ارزش‌های اخلاقی در کتابهای درسی.....
۴۶	اهمیت و ضرورت توجه به ارزش‌های اخلاقی جهانی در آموزش و پرورش.....
۴۹	فصل سوم: تربیت شهروندی و تربیت ملی
۴۹	رفتار شهروندی.....
۵۳	آموزش شهروندی.....
۵۹	آموزش شهروندی به عنوان واقعیت اجتماعی.....
۶۲	بعد تربیتی آموزش شهروندی.....
۶۸	راهکارهای آموزش شهروندی.....
۷۰	شهروندی و انواع آن.....
۷۱	فصل چهارم: تربیت شهروندی ملی
۷۱	شهروندی و تابعیت.....
۷۲	شهروند جهانی.....
۷۲	حقوق شهروندی.....

۷۹	تکالیف شهروندی.....
۸۴	شهروندی در ایران.....
۸۶	تاریخچه مشارکت.....
۸۸	تعریف قانون و ویژگی‌های آن.....
۹۰	فرهنگ قانون مداری در جوامع اسلامی.....
۹۲	شاخص‌ها و مصداق‌های رعایت قانون.....
۹۳	نقش قانون مداری در پیشرفت و توسعه پایدار.....
۹۴	جامعه کنونی ایران، عرف یا قانون؟.....
۹۹	با چه عینی می‌توان مردم را به رعایت قانون و احترام به قانون ملزم کرد؟.....
۱۰۰	معنای اخلاق.....
۱۰۱	شهروند اخلاقی.....
۱۰۵	فصل پنجم: برنامه درسی آموزش شهروندی در محتوای برنامه‌های درسی.....
۱۰۵	محتوای برنامه درسی و تربیت شهروندی ملی.....
۱۰۹	آموزش مستقیم شهروندی از طریق برنامه‌های درسی.....
۱۱۳	فراهم آوردن محیط مناسب در سطح کل درسه.....
	فصل ششم: تحلیل کتاب درس علوم اجتماعی پایه ششم ابتدایی در بر بنیاد کاربست شهروند ملی
۱۱۸	در مطالعه تجربی.....
۱۲۶	شهروند مشارکتی بر بنیاد شهروند ملی در درس علوم اجتماعی پایه ششم ابتدایی.....
۱۲۶	شهروند اخلاق مداری بر بنیاد شهروند ملی در درس علوم اجتماعی پایه ششم.....
۱۲۸	بررسی بنیاد شهروند ملی در کتاب علوم اجتماعی پایه ششم ابتدایی.....
۱۳۲	فهرست منابع.....
۱۳۲	ب: منابع غیرفارسی.....

پیشگفتار

تهیه محتوا، یکی از مراحل اساسی فرایند یاددهی - یادگیری است که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. استفاده از هر محتوایی که به سادگی و بدون هیچ تدبیر و اندیشه‌ای در اختیار مربی قرار می‌گیرد، کاری بس نابجاست. یک محتوای مناسب باید بر اساس اصول خاصی تهیه و تنظیم شود تا بتوان از کاربرد آن موفقیت آموزش را انتظار داشت. با اطمینان می‌توان گفت که حتی بهترین و کارآمدترین روش‌های تدریس هم بدون استفاده از محتواهای مناسب و مناسبی که بر اساس نکات خاصی طراحی شده باشند، در عمل پاسخ‌گوی فرایند آموزش نخواهند بود و در نهایت، بازدهی چندان مؤثری را هم به همراه نخواهند داشت. با توجه به اینکه در آموزش محتوای خاص خود را می‌طلبید، در آموزش ارزش‌ها، از جمله ارزش‌های دینی و اخلاقی نیز نیازمند محتواهایی هستیم که دربردارنده این مضامین‌اند. برخلاف گذشته آموزش و پرورش امروز و آینده به معنای فرایند دائمی یادگیری توسط هر انسان و هر جامعه است. یکی از اهداف تازه آموزش و پرورش یادگیری تغییر است. کسب دانش، پرورش هوش، استعداد، شناخت خود و آگاهی از موهبت‌ها و استعدادهای خویش، به کار انداختن قوای ذهنی و خلاقیت، تخیل، غلبه بر انگیزه‌های نامطلوب و ویرانگر، ایفای نقش مسئولانه و... از جمله هدف‌های آموزش و پرورش نوین است. یکی از اصول مهمی که باید در طراحی آموزشی مورد توجه قرار گیرد، تهیه و تنظیم محتواهای آموزشی است؛ زیرا هنگام طراحی آموزشی باید دربارهٔ مطالب مشخصی که در برنامه گنجانده خواهد شد، تصمیم گرفته شود. «بسیاری بر این عقیده‌اند که قوانین موضوعه هر کشوری تأثیر مستقیم از مفهوم شهروندی و حقوق شهروندی می‌پذیرد. بعضی شهروندی را در ابعاد اجتماعی، سیاسی و مدنی تقسیم‌بندی می‌کنند اما به نظر می‌رسد در دسته‌بندی کلی می‌توان شهروندی را در مسئولیت‌های فردی و اجتماعی شهروندان و همچنین مسئولیت‌های دولت در قبال شهروندان بررسی کرد. با نگاهی کلی در جوامع مختلف می‌توان

بخشی از این مفاهیم مشترک را عنوان و تکمیل کرد. ارزش‌ها و آرمان‌های نظام مقدس جمهوری اسلامی که ریشه در تعالیم انسان‌ساز مکتب وحی و مجاهدت‌ها و ایثار میلیون‌ها انسان آزاده و مؤمن دارد، میراث گران‌بهایی است که حفظ و اشاعه آن، رسالتی خطیر برای نسل‌های آینده به شمار می‌رود و بی‌شک در این میان، نقش نظام آموزش و پرورش، بسیار مهم و حائز اهمیت است. از نظر حقوقی، جامعه نیازمند وجود مقرراتی است که روابط تجاری، اموال، مالکیت، شهرسازی، سیاسی و حتی مسائل خانوادگی را در نظر گرفته و سامان دهد. از این رو از دید شهری موضوع حقوق شهروندی، روابط مردم شهر، حقوق و تکالیف آنان در برابر یکدیگر و اصول و هدف‌ها و وظایف و روش انجام آن است. همچنین نحوه اداره امور شهر و کیفیت نظارت بر رشد هماهنگ شهر است که می‌توان به عنوان مهم‌ترین اصولی بدانیم که منشعب از حقوق اساسی کشور است. کتاب‌های درسی به خاطر اهمیت زیادی که در تعیین محتوا و خدمت‌های آموزشی دارند، کانون توجه متصدیان آموزش و پرورش می‌باشند. اهمیت کتاب‌های درسی در نظام آموزشی متمرکز مانند ایران که تقریباً تمام عوامل آموزشی بر اساس محتوای آن تعیین و اجرا می‌شود، بیش از سایر انواع نظام‌های آموزشی است و به خاطر اهمیت بیش‌ازاندازه آن که صرف وقت نیروهای متخصص در ارزشیابی تحلیل کتاب‌های درسی می‌تواند راه گشای حل بسیاری از مشکلات جاری آموزش باشد، یکی از درس‌هایی که به‌طور مستقیم به تربیت شهروندی و شهروندی ملی و آموزش آن درس مطالعات اجتماعی است، مطالعات اجتماعی با مردم، چگونگی و اوضاع زندگی آن‌ها علاوه بر مناسب‌شان سروکار دارد. اهمیت جهان‌محور و شرایط زندگی و روی فکر، شناخت خود، کیفیت زندگی و اعتقاد به آینده، جنبه‌های اصلی مطالعات اجتماعی هستند. در این کتاب سعی بر آن است با اشاره‌ای بر مفهوم تحلیل محتوا و تربیت شهروندی و ملی به بررسی محتوای کتب درسی دوره ابتدایی با رویکرد تربیت شهروندی ملی بپردازیم.